

34. Турчинов К.О. Конституційно-правове регулювання діяльності політичних партій у виборчому процесі : дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.02. Київ, 2017. 219 с.
35. Про професійні спілки, їх права та гарантії діяльності : Закон України від 15 вересня 1999 р. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1045-14>.
36. Про політичні партії в Україні : Закон України від 5 квітня 2001 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2365-14>.
37. Статут Профспілки працівників освіти та науки від 23 листопада 2016 р. URL: <https://pon.org.ua/statut/>.

УДК 341.23+341.24

ДО ПИТАННЯ ВИЗНАЧЕННЯ КОЛА СУБ'ЄКТІВ ТРАНСКОРДОННОГО ТА МІЖТЕРИТОРІАЛЬНОГО СПІВРОБІТНИЦТВА

TO QUESTION OF DEFINITION OF THE RANGE TRANSFRONTIER AND INTERTERRITORIAL COOPERATION SUBJECTS

Фетько Ю.І.,

асистент кафедри міжнародного права юридичного факультету
ДВНЗ «Ужгородський національний університет»

Стаття присвячена дослідженню питання стосовно визначення кола суб'єктів видів міжнародного співробітництва, зокрема транскордонного та міжтериторіального співробітництва, шляхом аналізу міжнародно-правових актів, ратифікованих нашою державою, таких як Європейська рамкова конвенція про транскордонне співробітництво, Додатковий протокол, Протокол № 2, Протокол № 3 до неї та національного законодавства (Конституції України, Законів України «Про місцеве самоврядування в Україні», «Про місцеві державні адміністрації», «Про транскордонне співробітництво»).

Ключові слова: міжнародне співробітництво, транскордонне співробітництво, міжтериторіальне співробітництво, територіальні общини або власті, територіальні громади, їх представницькі органи та їх об'єднання, місцеві органи виконавчої влади України.

Статья посвящена исследованию вопроса об определении круга субъектов видов международного сотрудничества, в частности трансграничного и межтерриториального сотрудничества, путем анализа международно-правовых актов, ратифицированных нашим государством, таких как Европейская рамочная конвенция о трансграничном сотрудничестве, Дополнительный протокол, Протокол № 2, Протокол № 3 к ней и национального законодательства (Конституции Украины, Законов Украины «О местном самоуправлении в Украине», «О местных государственных администрациях», «О трансграничном сотрудничестве»).

Ключевые слова: международное сотрудничество, трансграничное сотрудничество, межтерриториальное сотрудничество, территориальные сообщества и власти, территориальные общины, их представительные органы и их объединения, местные органы исполнительной власти Украины.

The article is devoted to the study of the issue of determining the range of subjects of types of international cooperation, in particular, such as transfrontier cooperation and interterritorial cooperation, through the analysis of international legal acts ratified by our state such as the European Outline Convention on Transfrontier Co-operation between Territorial Communities or Authorities, the Additional Protocol, Protocol № 2, Protocol № 3 thereto and national legislation, in particular, the Constitution of Ukraine, the Laws of Ukraine "On Local Self-Government in Ukraine", "On Local State Administrations", "On Transfrontier Cooperation".

Thus, using Protocol № 2, the Articles of the Convention and the Additional Protocol can be applied not only to transfrontier but also to interterritorial cooperation.

Subjects defined in Part 2 of Art. 2 of the Convention logically are subjects of interterritorial cooperation. For, the situation regarding interterritorial cooperation is not applied independently, but through the Convention.

To exclude from the list of subjects of transfrontier cooperation of local executive bodies it is not expedient at present. For the Concept of Local Self-Government Reform of April 1, 2014 envisages the transformation of local state administrations into supervisory and coordinating bodies. Prior to introducing appropriate amendments to the Constitution of Ukraine in accordance with the above Concept, local bodies of executive power should be left to actors of transfrontier cooperation.

Consequently, the subjects of transfrontier cooperation and interterritorial cooperation are territorial communities, their representative bodies and their associations, local executive authorities of Ukraine.

Key words: international cooperation, transfrontier cooperation, interterritorial cooperation, territorial communities or authorities, territorial communities, their representative bodies and their associations, local executive authorities of Ukraine.

Постановка проблеми. У юридичній науці щодо суб'єктного складу транскордонного співробітництва точаться дискусії. Одними вченими пропонується включити до числа суб'єктів транскордонного співробітництва учасників цього співробітництва. Інші пропонують виключити з переліку суб'єктів транскордонного співробітництва місцеві державні адміністрації, обґрунтовуючи це тим, що таке співробітництво не стосується органів виконавчої (державної) влади, які діють при таких громадах. Слід відзначити, що суб'єктний склад міжтериторіального співробітництва взагалі не досліджений юридичною наукою.

Стан опрацювання. Суб'єктному складу транскордонного співробітництва присвячені праці таких вчених, як О.К. Вишняков, Н.В. Камінська, В.В. Колодяжна,

Н.О. Сидоренко, Р.І. Тимченко, О.Б. Циклаурі та ін. Однак, незважаючи на теоретичні напрацювання, необхідне дослідження суб'єктного складу транскордонного співробітництва, оскільки серед вчених ведуться дискусії щодо того, хто має право бути суб'єктом цього співробітництва. Також важливим є аналіз суб'єктного складу міжтериторіального співробітництва, адже він взагалі не вивчався юридичною наукою.

Відповідно мета статті – визначити коло суб'єктів транскордонного та міжтериторіального співробітництва шляхом аналізу міжнародно-правових актів, ратифікованих нашою державою, та національного законодавства.

Виклад основного матеріалу. Наша держава приєдналася Постановою Верховної Ради України «Про приєднання України до Європейської конвенції про основні

принципи транскордонного співробітництва між територіальними общинами або органами влади 1980 р.» від 14 липня 1993 р. до цієї Конвенції [1], Законом України «Про ратифікацію Європейської хартії місцевого самоврядування» від 15 липня 1997 р. до Європейської хартії місцевого самоврядування [2], Законом України «Про внесення змін до Постанови Верховної Ради України «Про приєднання України до Європейської конвенції про основні принципи транскордонного співробітництва між територіальними общинами або органами влади 1980 р.» та про ратифікацію додаткових протоколів до Європейської рамкової конвенції про транскордонне співробітництво між територіальними общинами або властями» від 24 червня 2004 р. до Додаткового протоколу та Протоколу № 2 до Конвенції [3], Законом України «Про ратифікацію Протоколу № 3 до Європейської рамкової конвенції про транскордонне співробітництво між територіальними общинами або властями стосовно об'єднань сворегіонального співробітництва (ОЕС)» від 16 травня 2012 р. до Протоколу № 3 до Конвенції [4].

Отже, наша держава приєдналася до всіх важливих міжнародно-правових документів у сфері міжнародного співробітництва, зокрема транскордонного та міжтериторіального: Конвенції, Додаткових протоколів до неї та Європейської хартії місцевого самоврядування.

Відповідно до ч. 1 ст. 2 Конвенції під транскордонним співробітництвом розуміються «будь-які спільні дії, спрямовані на посилення та поглиблення добросусідських відносин між територіальними общинами або властями, які знаходяться під юрисдикцією двох або декількох Договірних Сторін, і на укладання з цією метою будь-яких необхідних угод або досягнення домовленостей. Транскордонне співробітництво здійснюється в межах компетенції територіальних общин або властей, визначених внутрішнім законодавством. Межі та характер такої компетенції цією Конвенцією не змінюються» [5].

У національному законодавстві визначення категорії «транскордонне співробітництво» закріплене у Законі України «Про транскордонне співробітництво». Під ним у ст. 1 розуміються «спільні дії, спрямовані на встановлення і поглиблення економічних, соціальних, наукових, технологічних, екологічних, культурних та інших відносин між суб'єктами й учасниками таких відносин в Україні і відповідними суб'єктами й учасниками таких відносин із сусідніх держав у межах компетенції, визначеної їх національним законодавством» [6].

Слід вказати на відсутність нормативного визначення міжтериторіального співробітництва у національному законодавстві. Так, відповідно до ст. 1 Протоколу № 2 міжтериторіальне співробітництво означає будь-яку спільну діяльність, спрямовану на започаткування відносин між територіальними общинами або властями двох або більше Договірних Сторін, крім відносин транскордонного співробітництва між сусідніми властями, включаючи укладання угод про співробітництво з територіальними общинами або властями інших держав [7].

Поява та нормативне закріплення суб'єктів міжнародного співробітництва, зокрема транскордонного, пов'язана з положеннями Європейської рамкової конвенції про транскордонне співробітництво.

Згідно з ч. 2 ст. 2 Конвенції під суб'єктами міжнародного співробітництва, зокрема транскордонного, розуміються «територіальні общини або власті», що означає общини, власті або органи, які здійснюють місцеві або регіональні функції та визнаються як такі внутрішнім законодавством кожної держави. Однак кожна Договірна Сторона під час підписання цієї Конвенції або після цього у повідомленні на ім'я Генерального секретаря Ради Європи може визначити общини, власті або органи, види діяльності і форми, якими вона має намір обмежити сферу застосування цієї Конвенції або які вона має намір виключити з неї [5].

Отже, відповідно до Конвенції суб'єктами міжнародного співробітництва, зокрема транскордонного, є «територіальні общини або власті», що означає органи, які здійснюють місцеві або регіональні функції та визнаються як такі національним законодавством держави.

У нашій державі під «територіальними общинами» ст. 140 Конституції України [8] та ст. 6 Закону України «Про місцеве самоврядування» визначено територіальні громади. Вони є суб'єктами місцевого самоврядування, котрі діють як безпосередньо, так і через органи місцевого самоврядування: сільські, селищні, міські ради та їх виконавчі органи, а також районні й обласні ради [9].

Відповідно до ст. 118, 119 Конституції України [8] та Закону України «Про місцеві державні адміністрації» під «територіальними властями» можна розуміти і місцеві державні адміністрації, які здійснюють свої повноваження, надані державою або делеговані відповідними радами, на відповідній території [10].

Якщо за ст. 143 Конституції України органам місцевого самоврядування надаються законом окремі повноваження органів виконавчої влади, то вони також можуть виступити у ролі «територіальних властей» [8].

Термін «територіальні власті», котрий використовується у Конвенції, є узагальнюючим, що дає формальні підстави нашій державі як учасниці Конвенції віднести до «територіальних властей» місцеві органи виконавчої влади.

У національному законодавстві суб'єкти транскордонного співробітництва закріплені у Законі України «Про транскордонне співробітництво». Під ними у ст. 1 розуміються територіальні громади, їх представницькі органи та їх об'єднання, місцеві органи виконавчої влади України, що взаємодіють із територіальними громадами та відповідними органами влади сусідніх держав у межах своєї компетенції, встановленої чинним законодавством України й угодами про транскордонне співробітництво [6].

Отже, суб'єктами міжнародного співробітництва, зокрема транскордонного, є територіальні громади, їх представницькі органи та їх об'єднання, місцеві органи виконавчої влади України.

Із ратифікацією Протоколу № 2 до Конвенції Україна взяла на себе зобов'язання застосовувати ст. 4 і 5 Протоколу № 2 до Конвенції, чим визначила, що Конвенція та її Додатковий протокол є основоположними міжнародно-правовими документами для міжтериторіального співробітництва.

У Протоколі № 2 пояснюється, що у Конвенції та Додатковому протоколі поняття «транскордонне співробітництво» розуміється як «міжтериторіальне співробітництво» [7].

Тобто, з використанням Протоколу № 2 статті Конвенції і Додаткового протоколу можуть бути застосовані не тільки до транскордонного, а й до міжтериторіального співробітництва.

Отже, суб'єкти, визначені у ч. 2 ст. 2 Конвенції, логічно є і суб'єктами міжтериторіального співробітництва, адже положення щодо такого співробітництва застосовується не самостійно, а через Конвенцію.

Таким чином, суб'єктами транскордонного та міжтериторіального співробітництва є територіальні громади, їх представницькі органи та їх об'єднання, місцеві органи виконавчої влади України.

Висновки. У Конвенції чітко визначені як суб'єкти транскордонного та міжтериторіального співробітництва органи, що здійснюють місцеві або регіональні функції.

Виключити з переліку суб'єктного складу транскордонного співробітництва місцеві органи виконавчої влади нині недоцільно. Концепція реформи місцевого самоврядування від 01 квітня 2014 р. передбачає перетворення місцевих державних адміністрацій на наглядові та коор-

динаційні органи [11]. До внесення відповідних змін до Конституції України згідно із вищевказаною Концепцією місцеві органи виконавчої влади слід залишати суб'єктами транскордонного співробітництва.

Суб'єктами транскордонного та міжтериторіального співробітництва є територіальні громади, їх представницькі органи та їх об'єднання, місцеві органи виконавчої влади України.

ЛІТЕРАТУРА

1. Про приєднання України до Європейської рамкової конвенції про транскордонне співробітництво між територіальними общинами або властями. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3384-12>.
2. Закон України «Про ратифікацію Європейської хартії місцевого самоврядування». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/452/97-%D0%B2%D1%80>.
3. Закон України «Про внесення змін до Постанови Верховної Ради України «Про приєднання України до Європейської конвенції про основні принципи транскордонного співробітництва між територіальними общинами або органами влади 1980 року» та про ратифікацію додаткових протоколів до Європейської рамкової конвенції про транскордонне співробітництво між територіальними общинами або властями». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1879-15>.
4. Закон України «Про ратифікацію Протоколу № 3 до Європейської рамкової конвенції про транскордонне співробітництво між територіальними общинами або властями стосовно об'єднань євро регіонального співробітництва (ОЕС)». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4704-17>.
5. Європейська рамкова конвенція про транскордонне співробітництво між територіальними общинами або властями. URL: http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_106.
6. Закон України «Про транскордонне співробітництво». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1861-15>.
7. Протокол № 2 до Європейської рамкової конвенції про транскордонне співробітництво між територіальними общинами або властями, який стосується міжтериторіального співробітництва. URL: http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_520.
8. Конституція України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80>.
9. Закон України «Про місцеве самоврядування в Україні». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/280/97-%D0%B2%D1%80>.
10. Закон України «Про місцеві державні адміністрації». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/586-14>.
11. Концепція реформування місцевого самоврядування та територіальної організації влади в Україні. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/333-2014-%D1%80>.